

Balvu novada kultūras nozares darbības programma 2016.-2017.gadam

- KULTŪRAS CENTRI
- KULTŪRAS NAMI
- SAIETA/TAUTAS NAMI
- ESTRĀDES
- BIBLIOTĒKAS

Balvi, 2015

SATURS

1. Ievads.....	3
2. Esošās situācijas apraksts.....	3
2.1. Kultūras pārvaldība, sadarbība un finansēšana.....	3
2.1.1. Kultūras pārvaldība.....	3
2.1.2. Kultūras finansēšana.....	4
2.2. Kultūras iestādes.....	6
2.3. Cilvēkresursi.....	7
2.4. Kultūras piedāvājums:.....	7
2.4.1. Pasākumi.....	8
2.4.2. Amatiermākslas kolektīvi.....	9
2.5. Kultūras infrastruktūra.....	11
2.6. Kultūras uzņēmējdarbība:.....	12
2.6.1. Kultūras tūrisms.....	12
2.6.2. Radošā industrija.....	12
2.7. Kultūras mārketingš.....	13
3. Stiprās, vājās puses, iespējas.....	13
4. Darbības mērķi un rīcības to sasniegšanai.....	pielikumā
5. Kultūras darbības programmas realizācija un uzraudzība.....	14

1. Ievads

Balvu novads sevi apzinās kā nozīmīgu Ziemeļlatgales centru, kurā tiek koptas mūsdienu kultūras un etnogrāfiskās tradīcijas.

Vīzija: Balvu novads – Ziemeļlatgales kultūras mantojuma nesējs un saglabātājs.

Balvu novada attīstības programma 2011.–2017. gadam kultūras jomā nosaka šādus virzienus:

- nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana;
- kultūras pasākumu organizēšana – mārketingis;
- kultūras infrastruktūras sakārtošana un attīstība.

Balvu novada kultūras darbības programmas 2016.–2017. gadam mērķis ir noteikt prioritāros darbības virzienus kultūras jomā un nodrošināt koordinētu pašvaldības kultūras iestāžu un to sadarbības partneru darbību efektīvai kultūras piedāvājuma nodrošināšanai Balvu pilsētas un novada iedzīvotājiem un sekmīgai tēla veidošanai.

2. Esošās situācijas apraksts

Vispārīgs raksturojums iegūts, balstoties uz Balvu novada kultūras iestāžu sniegtajiem datiem, pieejamajiem pētījumiem, kā arī pārrunām ar Balvu novada kultūras iestāžu vadītājiem, Balvu novada Domes vadību, darba grupas locekļiem, sadarbības partneriem, amatiermākslas kolektīvu vadītājiem un pasākumu apmeklētājiem.

2.1. Kultūras pārvaldība, sadarbība un finansēšana

2.1.1. Kultūras pārvaldība

Kultūras jomā Balvu novadā darbojas pašvaldības dibinātas iestādes, kas pārrauga, koordinē iestāžu darbību, organizē kultūras pasākumus (pielikums Nr.1):

- **Balvu novada Izglītības, kultūras un sporta pārvalde**, kuras kompetencē ir kultūrpolitikas veidošana, kultūras pārraudzība, kultūras norišu koordinācija, valsts nozīmes kultūras pasākumu koordinēšana, nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana;
- **Balvu Kultūras un atpūtas centrs** koordinē Balvu pilsētas, novada lielo pasākumu organizēšanu, izkopj un popularizē tautas mākslas un citu radošo amatierkolektīvu darbu, nodrošina kultūras speciālistu tālākizglītību un metodisko darbu;
- **Balvu Centrālā bibliotēka** veic novada un reģiona centrālās bibliotēkas funkcijas, koordinē publisko bibliotēku darbu, sniedz metodisko un konsultatīvo palīdzību filiālbibliotēkām;
- **Balvu novada muzejs** ir Ziemeļlatgales vēstures un kultūras vērtību apzināšanas, saglabāšanas un popularizēšanas vieta, īpaši akcentējot nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu.

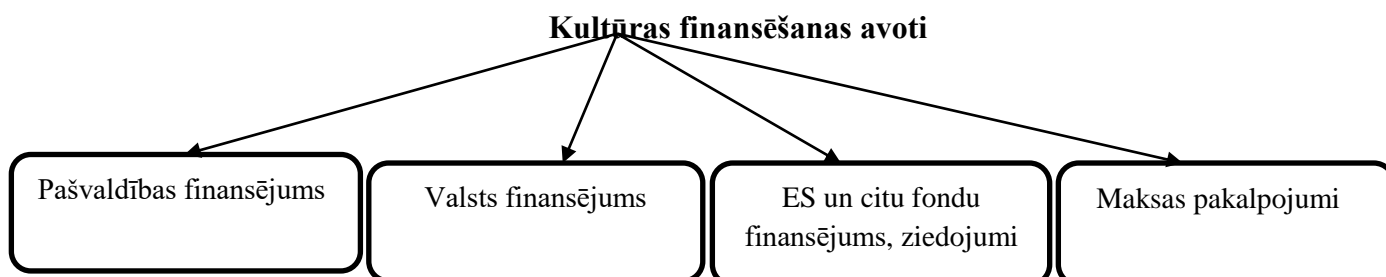
Lai pilnveidotu institūciju darbību, nepieciešams uzlabot pārvaldības darba sistēmiskumu, reglamentējošo dokumentu atbilstību prasībām, statistikas veidošanu.

Kultūras iestāžu sadarbība noris gan valstiskā, gan starptautiskā līmenī. Valstiskā līmenī Balvu novada kultūras iestādes sadarbojas ar savas nozares nacionāla līmeņa koordinējošām iestādēm (*LNKC, Nacionālo bibliotēku, Valsts pieminēkļu aizsardzības inspekciju, Latvijas muižu un piļu asociāciju, Latvijas muzeju biedrību*), ar atsevišķiem producentiem un koncertagentūrām (*piem., Latvijas koncerti*) un citām kultūras organizācijām (*piem., Valmieras drāmas teātri, Dailes teātri u.c.*), organizējot koncertus, izrādes, izstādes.

Sadarbība ar sadraudzības pilsētām Žukovu Polijā, Dokšiciem Baltkrievijā, Pilvu un Sangasti Igaunijā, Kupišķiem Lietuvā, Dedoviču un Dubrovskas pilsētām Krievijā noris fragmentāri.

Balvu Novada muzejs, bibliotēka, Kultūras un atpūtas centrs ir organizējuši pieredzes apmaiņas braucienus Latvijā un ārpus tās robežām.

2.1.2. Kultūras finansēšana

Valsts finansējums māksliniecisكو kolektīvu vadītāju darba samaksai un VSAOI balstoties uz 2012.gada 25.septembra MK noteikumiem Nr.670 „Kārtība, kādā pašvaldībām tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisكو kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”.

Pašvaldības finansējums – pašvaldības dotācija no vispārējiem pamatbudžeta ieņēmumiem iestāžu uzturēšanai, pasākumu organizēšanai, līdzfinansējums projektu realizācijai.

Maksas pakalpojumi – telpu īre, pasākumu dalības maksas, ieejas biļetes, citi maksas pakalpojumi

Projektu finansējums balstās uz attīstības plānošanas dokumentos noteiktos virzienus, programmas.

Nr.p.k.	Iestādes, projekti	2014.gada izpilde (EUR)	2015.gada plāns (EUR)	2016.gada prognoze (EUR)	2017.gada prognoze (EUR)
Iestāžu uzturēšana					
1.	Bibliotēkas	8030	6630	6630	6630
2.	Muzeji	1398	1000	2340	2340
3.	Kultūras, tautas un saietu namu uzturēšana	2006	1668	2000	2000
4.	Kultūras pasākumi	5397	7042	9152	10067
Profesionālas ievirzes izglītības iestāžu uzturēšanas izdevumi (bez valsts mērķdotācijām pedagogu darba samaksai)					
1.	Balvu mākslas skola	7799	7680	7875	7875
2.	Balvu mūzikas skola	15278	14087	14500	14500

Balvu novada pašvaldības izdevumi kultūrai ar katru gadu pieaug (skat.tabulā).

Nr.p.k.	Iestādes, projekti	2014.gada izpilde (EUR)	2015.gada plāns (EUR)	2016.gada prognoze (EUR)	2017.gada prognoze (EUR)
Iestāžu uzturēšana					
1.	Bibliotēkas	279298	269508	277596	285924
2.	Muzeji	107667	111586	114933	118381

3.	Kultūras, tautas un saietu namu uzturēšana	481581	380853	392280	404048
4.	Kultūras pasākumi	73806	73607	75080	76582
Profesionālas ievirzes izglītības iestāžu uzturēšanas izdevumi (bez valsts mērķdotācijām pedagogu darba samaksai)					
1.	Balvu mākslas skola	51859	58613	59785	60981
2.	Balvu mūzikas skola	122771	135633	138346	141113
Kultūras projektu realizācija					
1.	EST-LAT-RUS projekts "Saglabāt, lai nepazaudētu"	514114			
2.	Projekti ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu		2150		
3.	Latgales attīstības aģentūras atbalstītie projekti		1800		
4.	Projekts Inovatīvu pakalpojumu attīstīšana Balvu Centrālajā bibliotēkā		1033		
	Kopā kultūrai	1631096	1031950	1058020	1087028
	Pašvaldības budžets kopā	16626276	14817834	15114191	15416474
	% kultūrai no pašvaldības budžeta	9,81	6,96	7,00	7,05

Lielākais projekts kultūras jomā, kas veiksmīgi realizēts 2014.gadā ir EST-LAT-RUS projekts „Saglabāt, lai nepazaudētu” par kopējo summu 804 972 euro.

Kultūras ziedojumu un dāvinājumu izdevumi.

Nr.p.k.	Iestādes, projekti	2014.gada izpilde (EUR)	2015.gada plāns (EUR)	2016.gada prognoze (EUR)	2017.gada prognoze (EUR)
1.	Bibliotēkas	300	300	300	300
2.	Muzeji	392	400	400	400
Profesionālas ievirzes izglītības iestādes					
1.	Balvu mākslas skola	358	400	400	400

2.2. Kultūras iestādes

Balvu novada kultūras iestādes ir svarīgi sabiedriskās dzīves centri, kuri piedāvā iedzīvotājiem apgūt un izziņāt kultūras mantojumu, aicina piedalīties mākslinieciskajā pašdarbībā un iepazīt profesionālās mākslas sniegumu.

Balvu novadā darbojas šādas kultūras iestādes:

- Balvu Kultūras un atpūtas centrs
- Balvu Centrālā bibliotēka un 10 pagastu filiālbibliotēkas

<i>N.p.k.</i>	<i>Bibliotēkas nosaukums</i>	<i>Adrese</i>
1.	Balvu pagasta bibliotēka	„Saulstari”, Naudaskalns, Balvu pagasts, Balvu novads, LV-4561
2.	Bērzkālnes pagasta bibliotēka	Ūdru iela 1, Bērzkālnes, Bērzkālnes pagasts, Balvu novads, LV-4590
3.	Bērzpils pagasta bibliotēka	Dārza iela 12a–8, Bērzpils, Bērzpils pagasts, Balvu novads, LV-4576
4.	Briežuciema pagasta bibliotēka	Dīķmalas 8, Briežuciems, Briežuciema pagasts, Balvu novads, LV-4595
5.	Krišjāņu pagasta bibliotēka	Jaunatnes iela 3–3, Krišjāņu pagasts, Balvu novads, LV-4574
6.	Kubulu pagasta bibliotēka	Balvu iela 15, Kurna, Kubulu pagasts, Balvu novads, LV-4566
7.	Lazdulejas pagasta bibliotēka	Pasta māja, Egluciems, Lazdulejas pagasts, Balvu novads, LV-4592
8.	Tilžas pagasta bibliotēka	Brīvības iela 3a, Tilža, Tilžas pagasts, Balvu novads, LV-4572
9.	Vectilžas pagasta bibliotēka	Melderu iela 2, Vectilža, Vectilžas pagasts, Balvu novads, LV-4571
10.	Vīksnas pagasta bibliotēka	Jaunā iela 23, Vīksna, Vīksnas pagasts, Balvu novads, LV-4580

- Balvu novada muzejs
- Balvu Mūzikas skola
- Balvu mākslas skola
- Kultūras/saieta/tautas nami pagastos

<i>N.p.k.</i>	<i>Saieta/tautas/kultūras nama nosaukums</i>	<i>Adrese</i>
1.	Balvu pagasta tautas nams	„Saulstari”, Naudaskalns, Balvu pagasts, Balvu novads, LV- 4561
2.	Bērzkālnes pagasta saieta nams(<i>atrodas kopējā ēkā ar Bērzkālnes PII</i>)	Ūdru iela 1, Bērzkālnes, Bērzkālnes pagasts, Balvu novads, LV-4590
3.	Bērzpils pagasta saieta nams	Dārza iela 25, Bērzpils, Bērzpils pagasts, Balvu novads, LV-4576
4.	Briežuciema pagasta tautas nams(<i>atrodas kopējā ēkā ar Briežuciema pamatskolu</i>)	„Grūšļeva”, Briežuciems, Briežuciema pagasts, Balvu novads, LV-4595
5.	Krišjāņu pagasta tautas nams	Jaunatnes iela 3–3, Krišjāņu pagasts, Balvu novads, LV-4574
6.	Kubulu pagasta kultūras nams	Balvu iela 15, Kurna, Kubulu pagasts, Balvu novads, LV-4566
7.	Lazdulejas pagasta saieta nams	Pasta māja, Egluciems, Lazdulejas pagasts, Balvu novads, LV-4592
8.	Tilžas pagasta kultūras nams	Brīvības iela 3a, Tilža, Tilžas pagasts, Balvu novads, LV-4572
9.	Vectilžas pagasta sporta un atpūtas centrs	Melderu iela 2, Vectilža, Vectilžas pagasts, Balvu novads, LV-4571
10.	Vīksnas pagasta saieta nams	Jaunā iela 23, Vīksna, Vīksnas pagasts, Balvu novads, LV-4580

2.3. Kultūras nozares cilvēkresursi

Kultūras dzīves organizēšanā, dzīves kvalitātes uzlabošanā būtiska nozīme ir cilvēkresursiem.

Statistiski aplūkojot (tabulās zemāk), pašvaldības kultūras iestādēs ir salīdzinoši liels kultūras speciālistu un tehniskā nodrošinājuma darbinieku skaits, bet, analizējot darba apjomu, pienākumu sadalījumu, secināms, ka pašreizējai situācijai tas ir optimāls.

Amatiermākslas kolektīvu vadītāji strādā nepilnas slodzes, atbilstoši pieprasījumam.

Gandrīz visiem speciālistiem, amatiermākslas kolektīvu vadītājiem ir augstākā izglītība, maģistra grāds. Papildus regulāri apmeklē sevis pilnveidošanas kursus.

Kultūras speciālisti ir pašreizējā, radoši, savas nozares vietējās specifikas pārzinātāji.

Balvu novadā aktuāla ir kultūras speciālistu, kolektīvu vadītāju novecošana, bet mazs jauno kultūras speciālistu īpatsvars. Tāpēc jāmeģina piesaistīt jaunus kultūras speciālistus.

Kultūras speciālisti saņem neadekvāti zemu atalgojumu, tāpēc jāmeklē risinājums finansējuma palielināšanai un jāizstrādā jauna samaksas kārtība.

Iestāde	Darbinieku skaits	Amata vienības
Balvu Kultūras un atpūtas centrs	13	13.1
Amatiermākslas kolektīvu vadītāji (Kultūras un atpūtas centrā)	14	4.14
Balvu Centrālā bibliotēka (ar filiālbibliotēku vadītājiem)	29	25.85
Balvu novada muzejs	11	10.25
Balvu mākslas skola	8 (ped.d.), 3 (saimn.p.)	6.33 (p.d.) 5.0 (s.d.)
Balvu mūzikas skola	21 (ped.d.), 9 (saimn.p.)	25.81(p.d.), 10.0 s.
Kultūras darba organizatori pagastos	10	8.15
Amatiermākslas kolektīvu vadītāji (pagastos)	30	6.87

2.4. Kultūras piedāvājums

2.4.1. Pasākumi

Iedzīvotāju līdzdalība kultūras procesos iespējama, patērējot piedāvātos kultūras produktus un pakalpojumus (koncertus, izrādes, izstādes) un piedaloties jaunradē un amatiermākslas aktivitātēs.

Balvos ir samērā augsts piedāvāto kultūras norišu skaits.

Pasākumi, kuros piedalās Balvu pilsētas un novada iedzīvotāji

Valsts nozīmes pasākumi	Tradicionālie pasākumi	Dažādi
Vispārējie Latviešu Dziesmu un deju svētki	Balvu novada svētki	Gada balva kultūrā „Mūsu lepnums”
Starptautiskais folkloras festivāls „Baltica”	Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas diena	Dramatisko kolektīvu saieti
Valsts un reģionāla mēroga skates	Latvijas Valsts dzimšanas diena	Vokālo ansambļu sadziedāšanās

Projekts „Satiec savu meistarību”	Pagastu un sporta svētki	Maija dziedājumi
Senioru deju un koku svētki	Gadskārtu ieražu pasākumi	Miķeļdienas tirdziņš
Vidējās paaudzes deju kolektīvu svētki	Bērnības un jaunības svētki	Jaungada karnevāls
Latvijas amatierdeju skatu „Gada izrāde”	Amatierdeju salidojums „Ķiršu dārzs”	Mazo dziedātāju konkurss „Cālis”
Muzeju nakts	Starptautiskais deju festivāls „Eima, eima”	„1949. gada upurus pieminot...”
Eiropas Kultūras mantojuma dienas	„Pa modes pakāpieniem”	Balto Zeķīšu svētki
	„Mīš un mīsturs Balvi”	„Muzikantu dziesmas”
	Vasaras asorti	Grāmatu svētki
	Kamermūzikas festivāls	Sudrabkāzas
	„Mūsu talanti”.	Zelta kāzas
	Dzīvās mūzikas grupu festivāls „Savējie”	Pensionāru vakari
	Starptautiskā spēļu programmu vadītāju saspēle - konkurss „No smieklu kules”	
	Mākslas dienas	
	Latgales jauno pianistu konkurss	
	Balvu pilsētas dzimšanas diena	

Iedzīvotāju aptaujās par pasākumu pieejamību Balvos un Balvu novadā iedzīvotāju viedokļi ir dažādi:

- visvairāk apmeklētāju Balvu pilsētā ir Kultūras un atpūtas centrā un salīdzinoši liels skaits bibliotēkā un muzejā;
- pagastos vislielākais apmeklētāju skaits ir Vīksnā, Briežuciemā un Kubulos;
- iedzīvotāji apmeklē tos pasākumus, kuri viņus interesē;
- apmeklētājus pasākumu klāsts drīzāk apmierina;
- iedzīvotāji vairāk vēlas apmeklēt amatiermākslas un viesmākslinieku koncertus, profesionālo un amatierdeju izrādes.

Budžeta samazināšanās gadījumā jāizvērtē pasākumu apmeklētība, auditorijas pieprasījums.

Prioritārie pasākumi:

- Latvijas Valsts dzimšanas diena;
- Balvu novada svētki;
- Starptautiskais deju festivāls „Eima, eima”;
- Amatierdeju salidojums „Ķiršu dārzs”;
- Kamermūzikas festivāls;
- Gadskārtu ieražu pasākumi;
- Pagastu svētki.

2.4.2. Amatiermākslas kolektīvi

2014. gadā Balvu Kultūras un atpūtas centra un pagastu 59 amatiermākslas kolektīvos darbojās vairāk nekā 1038 dalībnieki.

Amatiermākslas kolektīvi Balvos un Balvu novadā

<i>Iestāde</i>	<i>Kolektīvs</i>	<i>Dalībnieku skaits</i>
Balvu Kultūras un atpūtas centrs	Jauniešu deju kolektīvs „Rika”	18
	Jauktais koris „Mirkliis”	36
	7.–9. klašu deju kolektīvs „Rika”	18
	Vidējās paaudzes deju kopa „Nebēda”	24
	Senioru deju kolektīvs „Luste”	21
	Pirmsskolas tautas deju kolektīvs „Balvu Vilciņš”	30
	1.–2. klašu tautas deju kolektīvs „Balvu Vilciņš”	24
	Eiropas deju kopa „Atvasara”	18
	Jauktais koris „Ezerkrasts”	26
	Bērnu ansamblis „Notiņas”	12
	Senioru koris „Pīlādzis”	22
	Tautas pūtēju orķestris „Balvi”	76
	Vokālais ansamblis „Par to”	12
	Rokdarbnieču pulciņš „Mežģis”	15
	Teātra studija	12
Balvu tautas teātris	14	
Balvu pagasts	Dramatiskais kolektīvs	12
	Jauktais vokālais ansamblis	12
Bērzkalnes pagasts	Dramatiskais kolektīvs	8
Bērzpils pagasts	Folkloras kopa „Saivenis”	10
	Sieviešu vokālais ansamblis „Naktsvijoles”	8
	Sieviešu deju kopa „Asjate”	12
	Jauniešu deju kolektīvs „Jauda”	16
	Tekstilmateriālu izstrādātāju pulciņš	6
	Jauniešu dramatiskais kolektīvs „Spiļka”	8
Briežuciema pagasts	Dramatiskais kolektīvs	12
	Etnogrāfiskais ansamblis	12
	Dziedāšanas ansamblis	8
	Folkloras kopa „Soldanī”	9
	Vidējās paaudzes deju kopa „Pāris”	16
	Līnijdeju grupa	14
	Moderno deju grupa	12
	Tekstilmateriālu izstrādātāju pulciņš	8
Krišjāņu pagasts	Dramatiskais kolektīvs	10

	Sieviešu vokālais ansamblis	10
Kubulu pagasts	Jauniešu deju kolektīvs „Cielaviņa”	16
	1.–4. klašu deju kolektīvs	16
	Pirmsskolas deju kolektīvs	16
	5.–9. klašu deju kolektīvs	16
	Deju kopa „Kubuliņš”	16
	Deju kopa „Rūtas”	12
	Jauktais vokālais ansamblis	16
	Garīgo dziesmu ansamblis	12
Lazdulejas pagasts	Vokālais ansamblis	10
Tilžas pagasts	Dramatiskais kolektīvs	10
	Etnogrāfiskais ansamblis „Sagša”	18
	Sieviešu koris	24
	Bērnu un jauniešu dramatiskais kolektīvs	12
	Sieviešu vokālais ansamblis	12
	Bērnu tautas deju kolektīvs	24
Vectilžas pagasts	Folkloras kopa „Saime”	12
	Dramatiskais kolektīvs „Melnais kaķis”	12
	Deju kopa „Vectilža”	18
	Pirmsskolas tautas deju kolektīvs	16
Vīksnas pagasts	Vokālais ansamblis	12
	Vidējās paaudzes deju kopa „Piesitiens”	24
	Dramatiskais kolektīvs	12
	Sieviešu deju kopa	8
	Mūsdienu deju grupa	8

Balvu novada pašvaldība nodrošina amatiermākslas kolektīvu piedalīšanos vietēja, reģionāla un valsts līmeņa skatēs, konkursos, Dziesmu un deju svētku procesā. Pagastos veidojas jauni kolektīvi, kuru vadītāju atalgojumam nepieciešams finansējums: Bērzpils pagasta jauniešu deju kolektīvs „Jauda”, Kubulu pagasta vidējās paaudzes deju kolektīvs „Kubuliņš”, dramatiskais kolektīvs un lietišķās mākslas pulciņš Lazdulejā, lietišķās mākslas pulciņš un vīru vokālais ansamblis Tilžā.

Budžeta samazinājuma gadījumā jāizvērtē amatiermākslas kolektīvu lietderība un daudzums. Tāpat jānosaka limits kolektīvu braucieniem uz reģiona, valsts un starptautiska līmeņa pasākumiem.

Prioritāte – piedalīšanās reģionāla un valsts līmeņa skatēs, konkursos, Dziesmu un deju svētkos. Katram kolektīvam par pašvaldības finansējumu piedalīties ne vairāk kā divos valsts nozīmes pasākumos gadā (izņemot skates). Dalībai starptautiskajos festivālos, sadraudzības pasākumos finansējumu jārod projektos vai nodrošinot pašfinansējumu.

2.5. Kultūras infrastruktūra

Balvu novada kultūras iestādes ir svarīgi sabiedriskās dzīves centri, kuri piedāvā iedzīvotājiem apgūt un izzināt kultūras mantojumu, aicina piedalīties mākslinieciskajā

pašdarbībā un iepazīt profesionālās mākslas sniegunus. Pastāvīgi tiek paplašinātas kultūras iestāžu piedāvātās iespējas, lai pilnīgāk apmierinātu dažādu sociālo grupu vajadzības pēc pilnvērtīgas atpūtas iespējām.

Balvu pilsētas kultūrvides attīstības potenciāls ir balstīts uz apstādījumu, parku, skvēru, ielu, atpūtas vietu, kultūras objektu, dievnamu, dažādu pilsētvides elementu nozīmību, funkcionalitāti un veidu, kā tie dominē pilsētvides ainavā.

Atpazīstamākie pilsētas objekti ir **muižas pils ēka** ezera krastā, 19. gadsimtā veidotais **muižas parks** un savdabīgās akmeņu kompozīcijas **Lāča dārzā**, kas kļuvis par vietu kultūras pasākumiem vasarā. **Balvu brīvdabas estrādē** notiek koncerti un teātra izrādes. Parkā aplūkojama **ūdens triece** jeb savdabīgs „mūžīgais dzinējs”, kas darbojas bez elektrības, liekot ūdenim plūst no Balvu ezera augšup kalnā.

Lielu kultūrvēsturisko vērtību glabā **Balvu Novada muzejs** – nozīmīga reģiona kultūrvēsturisko notikumu un vērtību apzināšanas, komplektēšanas, dokumentēšanas, glabāšanas un atspoguļošanas vieta, kas pēc rekonstrukcijas un digitālo ekspozīciju izveidošanas kļuvis par vienu no Latvijā populārākajiem muzejiem.

Par pilsētas simbolu balvenieši uzskata **strūklaku „Ūdensroze”** skvērā, bet valsts svētkos iedzīvotāji pulcējas pie **pieminekļa kritušajiem Latgales partizāniem**, centrālajā laukumā pie **Kultūras un atpūtas centra, parka estrādē, pilsētas skvērā** un citās sakārtotās un iecienītās vietās.

Balvu pilsētā ir maz interesantu un oriģinālu pēdējos gados radušos pilsētvides objektu. Viens no pēdējiem – **Sakrālās kultūras centrs**, kurā notiek koncerti īpašā noskaņā un piemineklis Abrenes apriņķa komunistiskā genocīda upuru piemiņai. Ar savu oriģinalitāti, realizējot muižas parka atjaunošanu, pēc rekonstrukcijas varētu izcelties Lāča dārzs.

Katrai pilsētai ir savs simboliskais centrs, visbiežāk tas ir administratīvās varas centrs – pils, rātsnams vai pašvaldības pārvaldes nams mūsdienās, ko ietver plaša reprezentācijas telpa – centrālais laukums, parks, skvērs utt. Balvos uz pilsētas centra statusu var pretendēt Kultūras un atpūtas centrs ar laukumu pie tā. Taču lai pilsētas centrs kļūtu par reprezentablu pilsētvides objektu, steidzami jāveic Balvu Kultūras un atpūtas centra renovācija, jāmaina laukuma izmantošanas tradīcijas, izmantojot to kultūras pasākumiem un iedzīvotāju atpūtai.

Balvu novadā ir 18 valsts un 29 vietējās nozīmes kultūras pieminekļi (pielikums Nr.2), kurus nepieciešams atjaunot un saglabāt.

2.6. Kultūras uzņēmējdarbība

2.6.1. Kultūras tūrisms

Balvu novads ir unikāla teritorija Latvijas ziemeļaustrumos ar atšķirīgu dialektu, tradīcijām un vēsturisko mantojumu, kurā tiek koptas etnogrāfiskās un mūsdienu kultūras tradīcijas. Novadā tiek rīkoti vietēja, reģionāla, valsts, kā arī starptautiska mēroga kultūras pasākumi, kas piesaista apmeklētājus no citām vietām. Līdz ar to kultūras tūristu skaits pakāpeniski pieaug. Apskatei apmeklētājiem tiek piedāvāti vairāki **tūrisma objekti** (saraksts detalizēti skatāms pielikumā Nr.3)

Interesentiem ir dota iespēja arī iepazīties ar senajām aušanas, rokdarbu, podniecības prasmēm, koka un metāla amatniecības izstrādājumu radīšanu, pinumu un koka izstrādājumu veidošanu, alus darišanas, maizes cepšanas procesiem. **Amatnieku darbnīcas** ir viens no populārākajiem kultūras tūristu apmeklētajiem objektiem.

2014. gadā Balvu novadā kā tūrisma objekti darbojas 10 amatnieku darbnīcas – keramiķi, audēji, alus darītāji, maizes cepēja, rokdarbnieces, koka amatnieki (3. pielikums). Amatnieki piedāvā viesoties savās darbnīcās un ar saviem izstrādājumiem regulāri piedalās tirdziņos un starptautiskos pasākumos.

Tematiskie ciemi ir kļuvuši par unikālu tūrisma produktu, jo ir neatkārtojami ar savu neparasto savdabību, piedāvājumu daudzveidību un kvalitāti. Balvu novadā ir izveidoti divi tematiskie ciemi – Briežuciema amata meistarų ciems un Ičas apmetnes ciems Bērzpilī.

2.6.2. Radošā industrija

Ar radošās industrijas aktivitātēm, izmantojot intelektuālo īpašumu, ir potenciāls celt labklājību un radīt darba vietas. Tās aptver arhitektūru, reklāmu, dizainu, mūziku, izdevējdarbību (*No valsts Kultūrpolitikas vadlīnijām 2008-2015. gadam*).

Balvu novadā ir šādi radošo industriju sektori:

- **literatūra, prese un poligrāfija** – SIA „Balvu Vaduguns”;
- **vizuālā māksla** – SIA „Amisa” (mēbeļu dizains, ražošana), IK „Baškirova birojs Balvos” (arhitektūra, projektēšana), IK „Ekers 2” (arhitektūra, projektēšana), ID Dace Teilāne (foto pakalpojumi), ID Modris Teilāns (foto un video pakalpojumi), Balvu Amatnieku Biedrība;
- **reklāma** – ID Circenes I. reklāmas dizains;
- **izpildītājmāksla** – biedrība „Balvu teātris”;
- **kultūras atbalsts** – biedrības „Balvu teātris”, „Mežģis”, „Tilžas rūķīši”;
- **atpūta, izklaide un citas radošās darbības** - SIA „Diogens Audio”, biedrība „Balvu teātris”.

2.7. Kultūras mārketings

Kultūras mārketinga loma ir atrast piemērotu auditoriju radītajam produktam. Tas ietver vairākas aktivitātes:

1. nepieciešama pastāvīga pasākumu un norišu reklāma pilsētas un novada iedzīvotājiem, lai palielinātu kultūras pasākumu auditoriju;
2. sekmīgi realizēts kultūras mārketings var ievērojami ietekmēt pilsētas tēla veidošanu.

Balvu novadā kultūras mārketings ir attīstības sākuma stadijā. Lai arī pēdējos gados ir uzlabojusies kultūras pasākumu reklāma un informācijas sniegšana, mārketinga process nav profesionāli organizēts.

Pēc 2014. gadā Balvu novadā veiktās aptaujas datiem iedzīvotāji ar informācijas pieejamību ir apmierināti. Visvairāk informācijas iegūst no afišām, draugiem un paziņām.

Tā kā Balvos notiek vērienīgi pasākumi, nozīmīgs darbs ir šo pasākumu reklamēšanā un kultūras pilsētas tēla veidošanā.

Kultūras pasākumu mārketiņgā/reklamēšanā iesaistās kultūras pasākumu organizētāji – Balvu Kultūras un atpūtas centrs, pagstu kultūras darba organizatori, NVO, Ziemeļlatgales biznesa un tūrisma centrs.

Katru gadu informācija par nozīmīgākajiem, lielākajiem novada pasākumiem tiek izplatīta starptautiskajā tūrisma izstādē „Balttour”, kā arī ietverta Latgales pasākumu plānā, ko gatavo Latgales reģiona attīstības aģentūra un izplata „Balttour” un ievietota reģiona tūrisma portālā

www.visitlatgale.com, Balvu novada mājaslapā www.balvi.lv, novada tūrisma portālā www.turisms.balvi.lv, kā arī socialajos tīklos Facebook un Twitter.

Lai darbu mārketinga jomā uzlabotu, nepieciešami zinoši speciālisti un vienota mārketinga stratēģija novadā.

3. Kultūras nozares stiprās, vājās puses, iespējas

Stiprās puses

- Daudzveidīgs un nozīmīgs Ziemeļlatgales nemateriālais kultūras mantojums.
- Kultūras tradīcijas, kas sakņojas Balvu novada kultūrvēsturiskajā mantojumā (folklorā, amatniecībā, amatiermākslā).
- Mūsdienu prasībām atbilstošs Balvu novada muzejs.
- Koncertzāle ar labu akustiku Balvu muižas ēkā.
- Regulāras un tradicionālas kultūras un tūrisma norises novadā.
- Mākslinieciski augstvērtīgi pašdarbības amatiermākslas kolektīvi – deju kolektīvi, pūtēju orķestris, kori, vokālie ansambļi, folkloras un etnogrāfiskās kopas, tautas muzikanti, amatiertheātri.
- Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes – Balvu mūzikas skola un Balvu mākslas skola.
- Pietiekami liels kultūras norišu skaits.

Vājās puses

- Pašvaldības iestāžu koordinācija, trūkst sistēmiskuma.
- Sadarbības trūkums kopējo projektu un ideju realizācijā, interešu pārstāvēniecībā.
- Nepietiekams un novecojis materiāli tehniskais nodrošinājums kultūras/saieta/tautas namos.
- Balvu muižas ēkas tehniskais stāvoklis.
- Balvu Kultūras un atpūtas centra ēkas renovācija un modernizēšana.
- Balvu estrāde neizdevīga maksas pasākumiem, bez mūsdienu izpratnei atbilstošas infrastruktūras.
- Balvu Centrālās bibliotēkas telpas ir neērtas un grūti pieejamas lietotājiem.
- Trūkst objektīvas un atbildīgas kultūras objektu stāvokļa analīzes.
- Maz pasākumu jauniešu auditorijai.

Iespējas

- ES struktūrfondu finansējuma piesaistīšana kultūras infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai.
- Balvu novada kā kultūrai un tūrismam piemērotas vietas atpazīstamības veicināšana.
- Kultūras un izglītības iestāžu piedāvāto mūžizglītības programmu izmantošana.
- Sadarbības attīstība ar valsts un starptautiskajiem kultūras dzīves organizatoriem.
- Starptautiska mēroga kultūras un tūrisma pasākumu organizēšana.
- Sadarbības tālāka attīstība ar sadraudzības pilsētām Žukovu Polijā, Dokšiciem Baltkrievijā, Pilvu un Sangasti Igaunijā, Kupišķiem Lietuvā, Dedoviču un Dubrovskas pilsētām Krievijā.
- Ar vietējo preses izdevumu, Balvu novada mājaslapas un masu mediju starpniecību informēt iedzīvotājus par kultūras un tūrisma novitātēm novadā.
- Turpināt tradicionālās mākslas un amatierkolektīvu attīstību novadā.

4. Darbības mērķi un rīcības to sasniegšanai (skatīt 5. pielikumu)

5. Balvu novada kultūras darbības programmas 2016.–2017. gadam realizācija un uzraudzība

Balvu novada Domes priekšsēdētāja vietnieks izglītības, kultūras un sporta jautājumos, atbilstoši savai kompetencei veic augstākā līmeņa pārraudzību pār Balvu novada kultūras darbības programmas 2016.–2017. gadam īstenošanu.

Balvu novada kultūras darbības programmas 2016.–2017. gadam (turpmāk –programma) ieviešanas un uzraudzības regulējuma mērķis ir nodrošināt programmas sekmīgu ieviešanu, programmas īstenošanas uzraudzību, apstākļus pamatotu izmaiņu un pilnveidojumu izdarīšanai programmas izpildes laikā.

Par programmas ieviešanu atbildīgās struktūrvienības

Balvu novada Domes priekšsēdētāja vietnieks izglītības, kultūras un sporta jautājumos atbilstoši savai kompetencei veic augstākā līmeņa pārraudzību pār Balvu novada kultūras darbības programmas 2016.–2017. gadam īstenošanu.

Par kultūras darbības programmas īstenošanu kopumā atbild Balvu novada Izglītības, kultūras un sporta pārvalde. Institūcija ir atbildīga par datu vākšanas un analīzes sistēmas funkcionēšanu, kultūrpolitikas plānošanas principu ieviešanu un saistību ar programmu, kā arī par programmas satura pilnveidošanu.

Par Balvu novada nemateriālo kultūras mantojumu un kultūrvēsturi atbild Balvu Novada muzejs un Balvu novada Izglītības, kultūras un sporta pārvaldes metodiskis nemateriālo kultūras mantojuma jomā.

Par kultūras darbinieku tālākizglītību, kultūras pasākumu organizēšanu, popularizēšanu, analīzi atbild Balvu Kultūras un atpūtas centrs.

Programmas uzraudzība

Balvu novada Izglītības, kultūras un sporta pārvalde regulāri apkopo un analizē kvantitatīvos un kvalitatīvos datus saistībā ar programmas Rīcības plānā noteiktajiem mērķu sasniegšanas rezultativajiem rādītājiem. Datus par Rīcības plānā noteikto pasākumu veikšanu un sasniegtajiem rādītājiem atbildīgās Izglītības, kultūras un sporta pārvaldes pārraudzībā esošās kultūras iestādes detalizētu un pamatotu pārskatu veidā iesniedz līdz kārtējā gada 1. aprīlim.

Kultūras darbības programma 2016.–2017. gadam tiek vērtēta gan pēc Rīcības plānā paredzēto projektu izpildes, gan arī noteiktajiem rezultativajiem rādītājiem prioritāšu un mērķu īstenošanai. Nepieciešamības gadījumā Rīcības plāns tiek aktualizēts, to mainot vai papildinot ar jauniem projektiem.

Balvu novada attīstības programmas 2011.–2017. gadam ikgadējā uzraudzības ziņojuma ietvaros Balvu Kultūras un atpūtas centrs sadarbībā ar Finanšu un attīstības nodaļu veic ikgadēju iedzīvotāju anketēšanu, lai novērtētu iedzīvotāju apmierinātības līmeni ar sniegtajiem kultūras pasākumu pieejamību un kvalitāti novadā.

Balvu novada Izglītības, kultūras un sporta pārvalde sadarbībā ar Finanšu un attīstības nodaļu līdz kārtējā gada 1. jūlijam veic ikgadēju programmas analīzi un sniedz uzraudzības ziņojumu par programmas ieviešanu un Rīcības plāna izpildi vienlaikus ar novada attīstības programmas 2011.–2017. gadam ikgadējo uzraudzības ziņojumu Balvu novada Domei.

Domes priekšsēdētājs

A.Kazinovskis